

Tartalom

1. TÉTEL

Az Európai Unió alapszerződése (Milyen jelentős intézményi átalakítást, stratégiai változásokat vezettek be az alapszerződések?)	17
Az alapszerződések jogi helyzete és a Szerződések rendszerének egyes elemei	17
A Szerződések által bevezetett intézményi átalakítások és stratégiai változások	19
A Szerződések rendszere napjainkban	26
Összegzés	28

2. TÉTEL

Az Európai Unió intézményei, főbb hatásköreik és egymáshoz való viszonyuk	30
Az Európai Unió intézményeinek legfőbb jellemzői, hatásköreik és funkciói	30
A hatalmi ágak elválasztásának speciális uniós rendje	34
Az Európai Unió intézményeinek a tagállamokhoz és egymáshoz való viszonya	36
Az Európai Unió intézményi rendje – összefoglaló	41

3. TÉTEL

Az Európai Bizottság összetétele, működése és hatásköre	43
Az Európai Bizottság jellemzői	43
Az Európai Bizottság összetétele	44
Az Európai Bizottság belső szervezeti felépítése és működése	46
Az Európai Bizottság hatásköreik és funkciói	48
Összegzés	55

4. TÉTEL

Az Európai Unió Tanácsának összetétele, működése és hatásköre	
Az Európai Tanács és az Európai Unió Tanácsa közötti különbség jellemzése · Az Európai Tanács elnökének feladatai és hatásköre	57

Az Európai Unió Tanácsának összetétele	57
Az Európai Unió Tanácsának működése	59
Az Európai Unió Tanácsának hatáskörei	62
Az Európai Tanács összetétele és elnöke	64
Az Európai Tanács működése	66
Az Európai Tanács feladat- és hatáskörei (főbb funkciói)	67
Összegzés és a két intézmény összehasonlítása	69

5. TÉTEL

Az Európai Parlament összetétele, tagjainak választása, működése és hatáskörei	71
Intézménytörténeti áttekintés	71
Az Európai Parlament összetétele (képviselői helyek elosztása tagállamonként)	72
Az Európai Parlament képviselőinek megválasztására vonatkozó eljárási szabályok	73

6. TÉTEL

Az Európai Unió Bíróságának felépítése és működése	90
Az Európai Unió Bíróságának felépítése	90
Az Európai Unió Bíróságának működése és eljárásai	94
A Törvényszék hatásköre	102
Negatív hatásköri szabályok	103

7. TÉTEL

Az európai ombudsman és a petíciós jog; az európai adatvédelmi biztos	105
Az európai ombudsman intézménye	105
Az ombudsmanhoz fordulás joga – a panaszjog	106
A petíciós jog	108
Az európai adatvédelmi biztos	110

8. TÉTEL

Az Európai Unió hatáskörei. A hatáskör-átruházás elve; az Alaptörvény E) cikke; az Alkotmánybíróság fontosabb határozatai az uniós jog magyarországi érvényesülésével kapcsolatban	121
Az Európai Unió hatáskörei	121
Az uniós jog hazai érvényesülése	124

9. TÉTEL

Jogalkotási eljárás az Európai Unióban; a rendes jogalkotási eljárás és a különleges jogalkotási eljárások; a szubszidiaritás és az arányosság elve az uniós hatáskörgyakorlás során	135
Az uniós döntéshozatali eljárások típusai	135
A szubszidiaritás és az arányosság elve	136
A jogalkotás kezdeményezésére jogosultak	137
A társjogalkotók és a jogalkotási eljárás	138

10. TÉTEL

A nemzeti parlamentek szerepe az uniós jogalkotási eljárásban	146
A nemzeti parlamentek szerepe	146
A szubszidiaritás elve és megjelenése	147
A szubszidiaritás elve betartásának vizsgálata	148
A magyar parlamenti ellenőrzés és a kormány kapcsolata: az egyeztetési eljárás	150

11. TÉTEL

Az Európai Unió elsődleges jogforrásai	154
Az Európai Unió jogrendszere és az elsődleges jogforrások általános áttekintése	154
Az alapító szerződések	155
Csatlakozási szerződések	163
Költségvetési szerződések	164
Általános jogelvek	164

12. TÉTEL

Az Európai Unió mint a nemzetközi jog alanya; az Európai Unió által kötött nemzetközi szerződések · A nemzetközi jog és az uniós jog egymástól való elhatárolása	166
Az Európai Unió mint a nemzetközi jog alanya	166
Az Európai Unió által kötött nemzetközi szerződések	168
A nemzetközi jog és az uniós jog	171

13. TÉTEL

A rendelet joghatásai, jellemzői és viszonya a nemzeti joghoz; a határozat joghatásai és jellemzői	179
Az Európai Unió másodlagos joga	179

A rendelet jogi definíciója, jellemzői, joghatásai	180
A határozat jogi definíciója	185
Kötelező erővel nem rendelkező másodlagos jogforrások	189
14. TÉTEL	
Az irányelv joghatásai, jellemzői és viszonya a nemzeti joghoz; az átültetési kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményei	192
Az irányelv jogi definíciója, jellemzői, joghatásai	192
Az irányelv viszonya a nemzeti joghoz – a közvetlen hatály problematikája	194
15. TÉTEL	
A jogalkotási aktusok és a nem jogalkotási aktusok elhatárolása · Az Európai Unió egyéb jogforrásai	202
A jogalkotási aktusok és a nem jogalkotási aktusok elhatárolása	202
A nem jogalkotási aktusok – a felhatalmazáson alapuló és a végrehajtási aktusok	204
Az atipikus aktusok	206
Egyéb csoportosítási lehetőségek	207
Az Európai Unió egyéb jogforrásai – az ajánlás és a vélemény	208
16. TÉTEL	
Az uniós jog autonómiája és elsőbbsége	213
Bevezető	213
Az uniós jog elsőbbségének tételei, valamint uniós elv értelmében vett természete	215
Az uniós jog elsőbbségének részben eltérő megítélése a tagállami jog szempontjából	216
Az uniós jog elsőbbségét és autonómiáját megalapozó, illetve azokat részletező egyes ítéletei a Bíróságnak	217
17. TÉTEL	
A közvetlen hatály; az alapszerződések, a rendeletek, az irányelvek vertikális és horizontális közvetlen hatálya; a közvetett hatály	224
Bevezető	224
Az alapszerződések, a rendeletek, az irányelvek vertikális és horizontális közvetlen hatálya	226
Uniós jog közvetett hatálya	229
Egyes bírósági ítéletek	230

18. TÉTEL

Az uniós polgárság és az uniós polgársághoz fűződő jogok terjedelme; az európai polgári kezdeményezés (Az alapszerződések hogyan változtattak e jogok terjedelmén?)	237
Az uniós polgárság fogalma, sajátosságai	237
Az uniós polgárság tartalma	238
Az uniós polgárság az Európai Unió Bírósága gyakorlatában	244

19. TÉTEL

A diszkrimináció tilalma és az egyenlő bánásmód elve az uniós jogban · Mely jogterületeken jelenik ez meg? Soroljon fel néhányat ezek közül!	252
A diszkrimináció tilalmának alapvető szabályozása	252
A diszkrimináció tilalma a belső piacon	258
Releváns esetjog	260

20. TÉTEL

Alapjogvédelem az Európai Unióban; Az Európai Unió Alapjogi Chartája; az Emberi Jogok Európai Egyezményének és az Európai Unió alapjogvédelmének kapcsolódási pontjai	266
---	-----

21. TÉTEL

Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata az alapjogok terén; az uniós hatáskörök és az alapjogok védelmének kapcsolata	273
C-29/69 Stauder kontra Stadt Ulm, ECLI:EU:C:1969:57	274
C-4/73 Nold KG kontra Bizottság, ECLI:EU:C:1974:51	275
Hauer kontra Land Rheinland-Pfalz, ECLI:EU:C:1979:290	276
C-11/70 Internationale Handelsgesellschaft mbH kontra Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel, ECLI:EU:C:1970:114	278
C-112/00 Schmidberger, ECLI:EU:C:2003:333	279
C-617/10 Åkerberg Fransson, ECLI:EU:C:2013:105	282

22. TÉTEL

A tagállamokkal szemben indított kötelezettségszegési eljárás (szakaszai; a kötelezettségszegési eljárásban hozott ítélet és annak jogkövetkezményei)	284
---	-----

A kötelezettségszegési eljárás célja, szerződési alapjai	284
Összegzés	292

23. TÉTEL

Az uniós jogi aktusok megsemmisítése iránti eljárás

(az eljárás megindítására jogosultak köre, a keresetindítási határidő, a megtámadható aktusok, megtámadási okok); a mulasztási eljárás (az eljárás megindítására jogosultak köre, a keresetindítási határidő, az eljárás megindításának okai)	293
A megsemmisítési eljárás	293
A mulasztási eljárás	303

24. TÉTEL

Az előzetes döntéshozatali eljárás (az eljárás kezdeményezésére

jogosultak, az eljárás tárgya és az eljárásban feltehető kérdések köre, megfogalmazása, az eljárás kezdeményezésének formája; az előzetes döntéshozatal kötelező esetei, illetve az ez alóli kivételek)	307
Az előzetes döntéshozatali eljárás	307

25. TÉTEL

Az előzetes döntéshozatali eljárás és a magyar bírósági jogalkalmazás

összefüggései	323
A Pp. szabályai	323
A Be. szabályai	324
A 3/2005 (XI. 14.) PK-KK közös vélemény a tárgyalás felfüggesztésének egyes kérdéseiről	325
A Legfelsőbb Bíróság 1/2009. (VI. 24.) PK-KK közös véleménye az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése körében hozott végzések elleni fellebbezések elbírálásáról és a kezdeményezési kötelezettségről	327
A Legfelsőbb Bíróság 1815/2008. [helyesen: EBH2008. 1815.] számú közigazgatási elvi határozata (Legfelsőbb Bíróság Kfv. I. 35.055/2007/5.)	331

26. TÉTEL

A tagállam kárfelelőssége az uniós jog megsértéséért (általános alapelvek)

A tagállam kártérítési felelősségéről általánosságban	335
A kártérítési felelősség megállapításának feltételeiről	336

27. TÉTEL

Az Európai Unió intézményei vagy azok alkalmazottai által okozott kár megtérítése iránti eljárás	345
Az Európai Unió jogi felelősségéről általánosságban	345
A deliktuális felelősség és az ítélkezési gyakorlat	346

28. TÉTEL

A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség · Igazságügyi együttműködés polgári ügyekben, ennek jelenlegi szabályozása	351
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség	352
A polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés alapjai	354
A Brüsszel Ia. rendelet	355
Brüsszel IIb rendelet	359
Róma I. rendelet	361
Róma II. rendelet	362
Róma III. rendelet	363
Róma IV. rendelet	365
Bizonyításfelvételi rendelet	367
Iratkézbesítési rendelet	368
Az e-CODEX rendszer	369

29. TÉTEL

Igazságügyi együttműködés büntetőügyekben; a kölcsönös elismerés elve; a ne bis in idem elve az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlatában	370
Igazságügyi együttműködés büntetőügyekben	370
Összefoglalás	387

30. TÉTEL

A közös kül- és biztonságpolitika elvei és céljai, intézményrendszere, jogalapja és főbb jogi aktusai	389
Bevezetés: a közös kül- és biztonságpolitika történeti fejlődése és a Lisszaboni Szerződés áttörése	389
A KKBP elvei, céljai és a külső fellépés alapvető értékei (EUSZ 21. cikk)	390
A KKBP intézményrendszere és a szereplők funkciói	391

A KKBP főbb jogi aktusai és a döntéshozatali eljárás jogi elemzése	392
A KKBP mint különleges jogi terület és a Bíróság joghatósága (EUSZ 40. és 24. cikk)	394
A közös biztonság- és védelempolitika (KBVP) elvei és gyakorlata (EUSZ 42. cikk)	394
A KKBP gyakorlati kihívásai és a jövőbeli kilátások	395
Összegzés	396

31. TÉTEL

A belső piac fogalma, kialakulása; jogalkotás – dereguláció a belső piacon · Milyen közösségi jogalkotási folyamat kapcsolódik a kialakulásához, mely jogszabály zárta le ezt a kezdeti folyamatot?	398
A belső piac fogalma és kialakulása	398
Jogharmonizáció, jogközelítés	403
A jogharmonizáció hazánkban	407

32. TÉTEL

A személyek szabad mozgása; kivételek a személyek szabad mozgása alól	409
A személyek szabad mozgásának általános áttekintése	409
A személyek szabad mozgásának másodlagos jogforrási szabályai	411
Kivétel a szabad mozgás joga alól	415
Releváns esetjog	416

33. TÉTEL

A munkavállalók szabad mozgása; a letelepedés szabadsága önálló vállalkozók esetében	425
A munkavállalók szabad mozgása	425
Az Európai Parlament és a Tanács 492/2011/EU rendelete a munkavállalók Unión belüli szabad mozgásáról	433
A letelepedés szabadsága önálló vállalkozók esetében	434
A munkavállalók és az önálló vállalkozók elhatárolása	436
Az Európai Munkaügyi Hatóság	436

34. TÉTEL

A letelepedés szabadsága vállalkozások esetében	437
A letelepedés szabadsága vállalkozások esetén	437
A letelepedés formái	438

Kivételek és kimentési okok	444
A letelepedés és a szolgáltatásnyújtás elhatárolása	445

35. TÉTEL

A diplomák és szakképesítések kölcsönös elismerése; az ügyvédi hivatás gyakorlása az Európai Unió más tagállamában	449
A diplomák és szakképesítések kölcsönös elismerése	449
Az Európai Parlament és Tanács 2005/36/EK irányelve a szakmai képzések elismeréséről	450
Az ügyvédi hivatás gyakorlása az Európai Unió más tagállamában	452
A Bíróság releváns esetjoga	455

36. TÉTEL

Az áruk szabad mozgása; a vámok és azzal azonos hatású díjak tilalma; a mennyiségi korlátozások és az azokkal azonos hatású intézkedések tilalma; az áruk szabad mozgásának megengedett korlátozása; a diszkriminatív adóztatás tilalma (az Európai Bíróság szerepe)	461
Bevezető	461
Az áru	462
A vámok és azzal azonos hatású díjak tilalma	463
A diszkriminatív adóztatás tilalma (az Európai Bíróság szerepe)	464
Elhatárolás a vámokkal azonos hatású díjaktól	464
A diszkriminatív adóztatás – EUMSZ 110. cikk	464
A mennyiségi korlátozások és az azokkal azonos hatású intézkedések tilalma	466
Az áruk szabad mozgásának megengedett korlátozása	470

37. TÉTEL

A szolgáltatások szabad mozgása, a szolgáltatás fogalma, az alapszabadság korlátozásának jogszerű feltételei	478
Bevezető	478
A szolgáltatás fogalma	478
A Bíróság egyes meghatározó döntései a szolgáltatásnyújtással kapcsolatban	481
Az alapszabadság korlátozásának jogszerű feltételei	484
Diplomák és szakképesítések	486
A szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó általános jogértelmezési kérdések	488
A szolgáltatási irányelv	489

38. TÉTEL

A tőke szabad mozgása	492
Bevezető	492
A tőke szabad mozgása – fogalmi meghatározás	493
A tőke mozgását korlátozó tagállami intézkedések	495
A tőkemozgás korlátozásának igazolása az EUMSZ 65. cikke értelmében, valamint a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján	497
A Bíróság C-286/82. és C-26/83. számú Luisi és Carbone egyesített ügyekben hozott 1984. január 31-i ítélete – tőkemozgás elhatárolása más alapszabadságoktól	498
A Bíróság C-358/93. és C-416/93. számú Bordessa és társai egyesített ügyekben hozott 1995. február 23-i ítélete – alapszabadság, valamint a 88/361/EGK irányelv 1–4. cikkeinek közvetlen hatálya	499
A Bíróság C-484/93. számú Svensson és Gustavsson ügyben hozott 1995. november 14-i ítélete – lakóhely, letelepedés szerinti megkülönböztetés tilalma	500
A Bíróság C-503/99. számú Bizottság kontra Belgium ügyben hozott 2002. június 4-i ítélete – vállalatokban az állam részére fenntartott részvények, illetve irányítási jogkörök	501

39. TÉTEL

A monetáris unió fogalma és jelentősége	503
A monetáris unió kialakulása	503
A monetáris unió szervezeti felépítése	506
A monetáris unió főbb funkciói	511
Összegzés	515

40. TÉTEL

Mi a versenyjog funkciója? Milyen jogforráson alapul? (antitröszt, állami támogatások)	517
A versenyjog funkciója, jogforrásai és főbb területei az Európai Unióban	517
Összefoglalás	531

41. TÉTEL

Mi a Bizottság szerepe a versenyjogban (a Bizottság hatásköre, jogalkotása)? Milyen eljárást folytathat le a Bizottság a versenyjogi szabályok megsértése esetén?	532
Bevezetés: a Bizottság központi szerepe a versenyjog végrehajtásában	532
Az Európai Bizottság hatáskörei a versenyjogban: jogalkotó és végrehajtó	532

Az Európai Bizottság által lefolytatható eljárások az EUMSZ 101–102. cikkének megsértése esetén	535
Az eljárás megindítása és a nyomozati szakasz	535
A kifogásközlemény és a felelős meghallgatás	538
A döntés és a szankciók: a bírságok kiszabása	539
A Bizottság szerepe a fúziók ellenőrzésében	542
A Bizottság szerepe az állami támogatások terén	543
A Verseny Főigazgatóság (Directorate-General for Competition, rövidítve DG COMP)	544
Összegzés	545

42. TÉTEL

Az adatkezelési elvek és az érintett jogai	546
Bevezetés: a GDPR forradalmi változásai és a jogi keret	546
Az adatkezelési elvek (GDPR II. fejezet)	551
Az érintett jogai és gyakorlati érvényesülésük (GDPR III. fejezet)	554
Az adatkezelők és adatfeldolgozók kötelezettségei a gyakorlatban	557
Jogorvoslati lehetőségek és a felügyeleti hatóságok szerepe	559
Összefoglalás	560

43. TÉTEL

Az Európai Unió klíma- és energiapolitikájának fő irányai	561
Az uniós energiapolitika	561
A klímapolitika alapvető céljai és elvei	566